

DATUM 10 februari 2020
ONDERWERP Concept reactie Consultatieversie Energiewet

Excellentie,

De consultatieversie van de “Wet houdende regels over energiemarkten en energiesystemen (Energiewet)” (“**de Consultatieversie**”) is op 17 december 2020 gepubliceerd en ligt tot en met 11 februari 2021 ter consultatie. Namens Stadsregio Parkstad Limburg (“**Parkstad**”) maken wij van de gelegenheid gebruik om te reageren op de Consultatieversie.

Wij zullen in deze reactie toelichten dat er een experimenteerbepaling in de Consultatieversie nodig is, van welke bepalingen afgeweken zou moeten worden, wat het doel hiervan is en voor welke groepen deze experimenteerruimte zou moeten gelden. Dit doen wij door de beperkingen van verschillende bepalingen voor grensoverschrijdende projecten toe te lichten.

Hierna wordt onder **§ (I)** eerst de aanleiding voor deze reactie geschetst. Vervolgens worden in **§ (II)** de relevante bepalingen uit het Clean Energy Package (“**CEP**”) geschetst, die ruimte geven voor de experimenteerruimte die Parkstad wenst. Vervolgens doen wij in **§ (III)** verschillende voorstellen voor wijzigingen van bepalingen in de Consultatieversie of voor het bieden van afwijkingsruimte bij experiment. In **§ (V)** gaan wij vervolgens nog kort in op het onderwerp waterstof, waarvoor naar onze mening ook experimenteerruimte geboden zou moeten worden, in het bijzonder om grensoverschrijdend transport te faciliteren, waarna in **§ (V)** wordt afgesloten met een conclusie.

(I) Aanleiding voor deze reactie

1. De aanleiding voor deze consultatiereactie is de volgende. Parkstad en Siemens Energy onderzoeken de mogelijkheid van een cross-border Energiepark tussen Herzogenrath (D) en Parkstad (NL). Hierbij zal de elektriciteit met name worden opgewekt aan de Duitse zijde van de grens door middel van zonne- en windenergie. De afnemers van deze elektriciteit in Nederland zouden een energiegemeenschap kunnen zijn, bestaande uit bewonersgroeperingen met eventueel bedrijven. Daarnaast zal er tot 2030 gewerkt worden met een WKK op aardgas, waarna naar waterstof overgeschakeld zal worden. Hierbij zal groene waterstof worden geproduceerd met een elektrolyser die gevoed wordt met (de overschotten van) de duurzaam opgewekte elektriciteit op het zonne- en windpark. Parkstad wil in dit verband ook onderzoeken of waterstof crossborder kan worden benut. Voor het project wordt de “Important Project of Common European Interest”-status aangevraagd.
2. Parkstad heeft een tekort aan (ruimte voor) duurzame hernieuwbare energiebronnen. Interregionale samenwerking biedt voor Parkstad een kans om haar duurzaamheidsambities, zoals (onder meer) vastgelegd in de RES, waar te maken. Deze kans wil Parkstad graag verkennen en daarvoor is (experimenteer-)ruimte nodig. Parkstad wil namelijk gebruikmaken van energie die op een steenworp afstand – doch aan de andere kant van de grens – wordt opgewekt. Op deze manier kan de energie efficiënt worden ingezet terwijl er op een verantwoorde manier wordt omgegaan met de beschikbare ruimte. Ook kan hiermee het hoogspanningsnet aan beide zijden van de grens ontlast worden. Het is immers onnodig complicerend om een regionaal project voor duurzame

elektriciteit aan twee zijden van de grens gebruik te moeten laten maken van het transmissienet op hoogspanningsniveau, terwijl de oplossing in feite bestaat uit het eenvoudigweg aanleggen van een 'lijntje' tussen de producent en afnemers die op korte afstand wonen.

3. Voor dit project is van belang dat er grensoverschrijdende elektriciteitsverbindingen op laag- of middenspanningsniveau gecreëerd kunnen worden. Verschillende gemeenten en provincies hebben eerder aan de minister van Economische Zaken en Klimaat (*'de Minister'*) verzocht om het verbinden van lokale elektriciteitsnetten met de Duitse laag- of middenspanningsnetten aan de andere kant van de grens en hun regio's mogelijk te maken of hier experimenteerruimte voor te geven.¹ Dit verzoek is afgewezen door de Minister, omdat de uitwisseling van elektriciteit tussen landen op middenspanningsniveau in strijd zou zijn met het Europese energiesysteem.²
4. Parkstad Limburg is van mening dat het CEP – en daarmee het Europese energiesysteem – juist wel de mogelijkheid biedt, en lidstaten in beginsel zelfs verplicht, om de grensoverschrijdende elektriciteitshandel op regionaal niveau te bevorderen. Daaronder moet ook worden verstaan het mogelijk maken van grensoverschrijdende elektriciteitsverbindingen op laag- en middenspanningsniveau. Deze mogelijkheid ontbreekt, ten onrechte, vooralsnog in de Consultatieversie. Het creëren van deze mogelijkheden, kan hetzij door bepaalde artikelen aan te passen, hetzij door afwijken van deze bepalingen in het kader van een experiment mogelijk te maken.
5. Wij lichten dit hieronder toe, waarbij we eerst schetsen welke ruimte het CEP biedt. Daarna gaan wij in op de relevante bepalingen in de Consultatieversie.

(II) Clean Energy Package

6. Het CEP bestaat uit een pakket van acht richtlijnen en verordeningen die zijn gericht op het verder verduurzamen van de Europese elektriciteitsmarkt.
7. Voor de onderhavige reactie op de Consultatieversie zijn met name de Verordening (EU) 2019/943 van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit (herschikking)³ (*"de Verordening"*) en de Richtlijn (EU) 2019/944 van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU (herschikking)⁴ (*"de Elektriciteitsrichtlijn"*) van belang. Daarin is namelijk expliciet ruimte gelaten aan de lidstaten om ook op distributieniveau interconnectoren mogelijk te maken. Wij lichten dit toe.

Interconnectoren op distributieniveau

8. Parkstad wijst op de volgende doelstellingen uit de Elektriciteitsrichtlijn:

¹ <https://energeia.nl/energeia-artikel/40090202/drie-gemeenten-willen-lokaal-elektriciteitsnet-met-duitse-buren>

² [Wiebes ziet niks in grensverbindingen op laag- of middenspanningsniveau \(energeia.nl\)](#).

³ PB L 158/54, 14 juni 2019.

⁴ PB L 158/125, 14 juni 2019.

*'Met het oog op de totstandbrenging van de interne markt voor elektriciteit moeten de lidstaten de integratie van hun nationale markten [...] op Europees en regionaal niveau stimuleren, en de in de Unie nog altijd bestaande geïsoleerde systemen, die elektriciteitseilanden vormen, integreren.'*⁵

*Naast het aanpakken van de nieuwe uitdagingen beoogt de richtlijn ook hardnekkige belemmeringen voor de voltooiing van interne markt voor elektriciteit weg te nemen. Het verfijnd regelgevingskader moet bijdragen aan het overwinnen van de bestaande problemen van gefragmenteerde nationale markten die nog vaak worden bepaald door veelvuldig regulerend optreden. Dergelijk optreden heeft ertoe geleid dat de levering van elektriciteit op gelijke voorwaarden wordt verhinderd en dat de kosten hoger zijn dan wanneer oplossingen worden gekozen waarbij grensoverschrijdend wordt samengewerkt op basis van marktbeginzelen.'*⁶

*'De vrijheden die de burgers van de Unie in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) worden gegarandeerd, onder meer het vrij verkeer van goederen, de vrijheid van vestiging en de vrijheid van dienstverlening, kunnen evenwel enkel verwezenlijkt worden in een volledig opengestelde markt waarop alle consumenten hun leveranciers vrijelijk kunnen kiezen en alle leveranciers vrijelijk aan hun afnemers leveren'*⁷

*'Om de mededinging en de levering van elektriciteit tegen de meest concurrerende prijs te verzekeren, moeten de lidstaten en de regulerende instanties grensoverschrijdende toegang voor nieuwe leveranciers van elektriciteit afkomstig van diverse energiebronnen en voor nieuwe aanbieders van productie, energieopslag en van vraagrespons makkelijker maken.'*⁸

*'Toereikende fysieke interconnectie met buurlanden is belangrijk om de lidstaten en de buurlanden in staat te stellen te profiteren van de positieve effecten van de interne markt, zoals wordt benadrukt in de mededeling van de Commissie van 23 november 2017, getiteld "Mededeling over het versterken van de energienetten van Europa", en zoals weergegeven in de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen uit hoofde van Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad.'*⁹

*Alle groepen afnemers (industriële en commerciële afnemers en huishoudens) moeten toegang hebben tot de elektriciteitsmarkten om hun flexibiliteit en door henzelf opgewekte elektriciteit te verhandelen. Afnemers moet worden toegestaan ten volle gebruik te maken van de voordelen van de aggregatie van productie en levering in grotere regio's en te profiteren van grensoverschrijdende concurrentie.'*¹⁰

⁵ Preambule Elektriciteitsrichtlijn, overweging 7.

⁶ Preambule Elektriciteitsrichtlijn, overweging 8.

⁷ Preambule Elektriciteitsrichtlijn, overweging 11.

⁸ Preambule Elektriciteitsrichtlijn, overweging 13.

⁹ Preambule Elektriciteitsrichtlijn, overweging 17. Zie ook Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 663/2009 en (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU en 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2009/119/EG en (EU) 2015/652 van de Raad, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 525/2013 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 1).

¹⁰ Preambule Elektriciteitsrichtlijn, overweging 39.

Deze richtlijn heeft ten doel bepaalde categorieën burgerinitiatieven inzake energie op Unie niveau als "energiegemeenschap van burgers" te erkennen en hun zo een ondersteunend kader, een eerlijke behandeling, gelijke mededingingsvoorwaarden en een welomschreven lijst van rechten en verplichtingen te bieden. Het moet huishoudelijke afnemers worden toegestaan vrijwillig deel te nemen aan een gemeenschapsenergie-initiatief, maar ook om dat te verlaten, zonder de toegang tot het door het gemeenschapsenergie-initiatief beheerde netwerk of hun rechten als consument te verliezen. Toegang tot het netwerk van een energiegemeenschap van burgers moet worden verleend op eerlijke voorwaarden die de kosten weerspiegelen.¹¹

9. Uit deze doelstellingen volgt duidelijk dat lidstaten worden opgeroepen om de mogelijkheden voor grensoverschrijdende elektriciteitshandel en -levering te bevorderen, en de thans nog bestaande drempels in hun nationale recht daarvoor weg te nemen. Consumenten en zakelijke afnemers moeten in staat worden gesteld te profiteren van een grensoverschrijdende markt voor de levering van elektriciteit tegen de meest concurrerende prijs.
10. Hoewel grensoverschrijdende toegang van leveranciers op verschillende manieren kan worden bevorderd, erkent de Elektriciteitsrichtlijn dat toereikende fysieke interconnectie met buurlanden *onontbeerlijk* is om consumenten daadwerkelijk te kunnen laten profiteren van de interne markt op het gebied van elektriciteit. Zoals uit het hierna geciteerde artikel 3 van de Elektriciteitsrichtlijn blijkt, betreft dit geen inspanningsverplichting:

Artikel 3 Een concurrerende, op de consument gerichte, flexibele en niet-discriminerende elektriciteitsmarkt

1. De lidstaten zorgen ervoor dat hun nationale recht geen onnodige belemmering vormt voor grensoverschrijdende handel in elektriciteit, deelname van de consument, onder meer door middel van vraagresponso's, investeringen in, met name, kwetsbare en flexibele energieproductie, energieopslag, of de ontwikkeling van elektromobiliteit of nieuwe interconnectoren tussen lidstaten, en zorgen ervoor dat de elektriciteitsprijzen in overeenstemming zijn met de feitelijke vraag en het feitelijke aanbod.

2. Bij de ontwikkeling van nieuwe interconnectoren houden de lidstaten rekening met de streefcijfers voor elektriciteitsinterconnectie vastgelegd in Artikel 4, onder d), punt 1), van Verordening (EU) 2018/1999.

11. Anders dan de Minister lijkt te suggereren in zijn brief aan de Tweede Kamer d.d. 3 november 2020¹², volstaat een systeem van interconnectie op transmissieniveau niet om de doelstellingen zoals geformuleerd in de Elektriciteitsrichtlijn te halen. De mogelijkheid van interconnectie op distributieniveau maakt het mogelijk om vraag en aanbod – niet alleen binnen Nederland maar ook grensoverschrijdend – optimaler op elkaar af te stemmen. De samenwerking van de Parkstadregio met Herzogenrath beoogt optimaal gebruik te maken van beschikbare (fysieke) ruimte en decentrale (duurzame) opwekkingscapaciteit in de regio. Door middel van een lokale grensoverschrijdende elektriciteitsverbinding kunnen vraag en aanbod in deze regio optimaal worden verbonden, en kan de fragmentatie van de zich langs landsgrenzen optrekkende elektriciteitsmarkten worden voorkomen.

¹¹ Preambule Elektriciteitsrichtlijn, overweging 43.

¹² Tweede Kamer, vergaderjaar 2020–2021, 30 196, nr. 732.

12. De onmogelijkheid die op basis van de huidige Nederlandse wetgeving bestaat voor distributienetbeheerders om op laag- of middenspanningsniveau grensoverschrijdende verbindingen aan te leggen en te beheren, staat in de weg aan projecten als de onderhavige, en gaat verder dan wat noodzakelijk is om een geordende grensoverschrijdende uitwisseling van elektriciteit mogelijk te maken.
13. De Minister heeft eerder aangegeven dat het beheer van grensoverschrijdende verbindingen in Nederland exclusief is voorbehouden aan de transmissiesysteembeheerder, nu op transmissieniveau grotere hoeveelheden elektriciteit kunnen worden uitgewisseld, en noodzakelijk is dat de beschikbare elektriciteit grensoverschrijdend marktconform en op non-discriminatoire basis beschikbaar wordt gesteld.¹³ Het zou daarmee onmogelijk zijn om lokale afnemers te laten profiteren van een grensoverschrijdende verbinding op distributieniveau.
14. Naar de mening van Parkstad werpt de Minister hiermee onnodige barrières op voor de verwezenlijking van een interne markt voor elektriciteit en de beschikbaarheid van elektriciteit voor afnemers tegen de meest concurrerende prijs.
15. De omstandigheid dat met een elektriciteitsverbinding op transmissieniveau grotere hoeveelheden elektriciteit kunnen worden uitgewisseld, zou niet in de weg mogen staan aan de mogelijkheid om op distributieniveau verbindingen te realiseren. Het een hoeft het ander niet uit te sluiten. Bovendien kan met grensoverschrijdende verbindingen op distributieniveau op lokaal niveau vraag en aanbod beter bij elkaar worden gebracht, zonder dat daarmee het hoogspanningsnet onnodig belast hoeft te worden. Aldus kunnen verbindingen op distributieniveau ook een oplossing bieden voor de bestaande congestieproblematiek waarmee hoogspanningsnetbeheerders te kampen hebben. Dat een dergelijke verbinding technisch onuitvoerbaar of inefficiënt zou zijn is daarmee dus geen gegeven, en kan zonder nadere toelichting in elk geval niet worden gevolgd.
16. Zowel in Nederland als Duitsland kampt het grensgebied met congestie van het elektriciteitsnet en gebrek aan transportcapaciteit op het transmissienetwerk. Vanwege verschillen in vraag- en aanbodpatronen van elektriciteit aan weerszijden van de grens zijn er goede mogelijkheden om vraag en aanbod van hernieuwbare elektriciteit decentraal en grensoverschrijdend op elkaar af te stemmen. De problemen met netcapaciteit kunnen daarmee aan beide zijden van de grens worden verminderd, hetgeen de efficiëntie van het netgebruik juist ten goede komt.
17. Tot slot geldt dat het lokaal bij elkaar brengen van vraag en aanbod middels een grensoverschrijdende verbinding niet per definitie in strijd hoeft te zijn met het transparantie- en/of non-discriminatiebeginsel. Optimaliseren van vraag en aanbod, efficiënt ruimtegebruik, en het – in voorkomend geval – vermijden van congestie, vormen op zichzelf genomen voldoende objectieve rechtvaardiging voor het ter beschikking stellen van elektriciteit aan lokale afnemers. Dergelijke flexibiliteit hoeft met andere woorden niet in strijd te komen met het non-discriminatiebeginsel. Bovendien doet een dergelijke verbinding niet af aan de grensoverschrijdende capaciteit die – met grotere volumes – op transmissieniveau via de interconnectoren beschikbaar wordt gesteld. Ook hier geldt

¹³ In de praktijk gaat dat via veilingmechanismen waarbij de hoogste bidders in een regelzone het recht op interconnectiecapaciteit verkrijgen.

wat Parkstad betreft dus dat het een het ander niet in de weg hoeft te staan.

18. Voor de volledigheid merken wij op dat de definities zoals gehanteerd in de Elektriciteitsrichtlijn de mogelijkheid ook openlaten voor distributiesysteembeheerders om grensoverschrijdende elektriciteitsverbindingen te beheren. Deze definities zijn hieronder weergegeven:

Artikel 2 sub 29 van de Elektriciteitsrichtlijn:

"Distributiesysteembeheerder": natuurlijke persoon of rechtspersoon die in een bepaald gebied verantwoordelijk is voor de exploitatie, het onderhoud en, zo nodig, de ontwikkeling van het distributiesysteem alsook, indien van toepassing, de interconnecties ervan met andere systemen, en die ervoor moet zorgen dat het systeem op lange termijn kan voldoen aan een redelijke vraag naar distributie van elektriciteit.

19. Voor zover de Minister zich, bovenstaande definitie ten spijt, desondanks op het standpunt zou blijven stellen dat het distributiesysteembeheerders niet is toegestaan dergelijke verbindingen te beheren, ligt het wat Parkstad betreft op de weg van de wetgever om gebruik te maken van de afwijkingmogelijkheid die artikel 63 van de Verordening biedt. Op grond van deze bepaling kunnen nieuwe interconnectoren worden vrijgesteld van enkele bepalingen uit de Elektriciteitsrichtlijn en de Verordening, en is het op grond van art. 63 lid 1 sub c andere partijen dan de (transmissie)systeembeheerders toegestaan om deze te beheren.

20. Voor de volledigheid zij opgemerkt dat art. 32 lid 10 Elektriciteitsrichtlijn in een soortgelijke mogelijkheid voorziet:

Artikel 32 lid 10 Elektriciteitsrichtlijn

[...]

10. Lidstaten of de door hen aangewezen bevoegde instanties kunnen distributiesysteembeheerders toestaan activiteiten te verrichten anders dan genoemd in deze richtlijn en in Verordening (EU) 2019/943 indien deze activiteiten nodig zijn voor de distributiesysteembeheerders om aan hun verplichtingen krachtens deze richtlijn of Verordening (EU) 2019/943 te voldoen, mits de regulerende instantie tot de noodzaak van een dergelijke afwijking heeft beoordeeld is. Dit lid laat het recht van de distributiesysteembeheerder om netwerken die geen elektriciteitsnetwerken zijn te bezitten, te ontwikkelen, te beheren of te exploiteren onverlet, indien de lidstaat of de aangewezen bevoegde instantie een dergelijk recht heeft verleend.

21. In het kader van de daadwerkelijke totstandbrenging van een interne elektriciteitsmarkt en het wegnemen van onnodige barrières, verzoekt Parkstad de Minister van deze bepalingen gebruik te maken, en in de Consultatieversie (al dan niet onder nader bij AMvB te bepalen voorwaarden) de mogelijkheid op te nemen voor andere partijen dan de transmissiesysteembeheerder om interconnectoren te realiseren en beheren.

Gesloten (distributie)systemen en directe lijnen

22. Indien en voor zover u, ondanks het voorafgaande, tot de conclusie zou komen dat het Europese

stelsel geen ruimte biedt voor interconnectoren op distributieniveau, is Parkstad van mening dat de interregionale samenwerking met Herzogenrath ook gerealiseerd zou kunnen worden op de navolgende wijze.

23. De Elektriciteitsrichtlijn kent de mogelijkheid tot aanleg en beheer van zogeheten gesloten systemen en directe lijnen (art. 7 en 38 Elektriciteitsrichtlijn). Ook de realisatie van dergelijke elektriciteitsverbindingen zou een bijdrage kunnen leveren aan de totstandkoming van grensoverschrijdende samenwerkingen als die tussen de Parkstadregio en Herzogenrath. Aan weerszijden van de grens zijn productielocaties en (grootzakelijke) afnemers gevestigd, waardoor ook de realisatie van gesloten systemen en/of directe lijnen uitkomst zou kunnen bieden.
24. Gelet op de doelstellingen van de Elektriciteitsrichtlijn, zijnde de totstandbrenging van een energieunie waarin landsgrenzen geen belemmering meer vormen voor elektriciteitshandel en -levering, roept Parkstad de Minister op om in de implementatie van deze bepalingen in de Energiewet te verduidelijken c.q. mogelijk te maken dat dergelijke elektriciteitsverbindingen ook op grensoverschrijdend niveau kunnen worden gerealiseerd en tevens door distributiesysteembeheerders kunnen worden beheerd. Op dit moment is dit onvoldoende gewaarborgd in de Consultatieversie, meer specifiek in – de toelichting op – de bepalingen in artikel 1.1, artikel 3.2.6 en artikel 3.2.8.
25. Hetgeen hiervoor is bepleit ten aanzien van de mogelijkheden voor distributienetbeheerders om interconnecties aan te leggen en beheren, geldt aldus *mutatis mutandis* voor gesloten systemen en directe lijnen.

(III) Relevante bepalingen in de Consultatieversie

26. Zoals hiervoor toegelicht, laat de Elektriciteitsrichtlijn expliciet ruimte om ook op distributieniveau grensoverschrijdende verbindingen te realiseren. Hoewel in de concept-toelichting bij de consultatieversie wel wordt gewezen op de doelen van het CEP, vindt Parkstad dat de mogelijkheden om ook op distributieniveau grensoverschrijdende verbindingen toe te staan ten onrechte niet worden genoemd.¹⁴
27. Wij lichten dit eerst toe ten aanzien van interconnectoren. Daarna gaan wij in op het gesloten (distributie)systeem.

Interconnectoren op distributieniveau

28. In de Consultatieversie wordt de term “interconnectorbeheerder” geïntroduceerd. In de concept-toelichting staat dat interconnectoren krachtens de richtlijnen voor elektriciteit en gas ook transmissiesystemen zijn.¹⁵
29. Met het vorenstaande wordt echter voorbijgegaan aan het feit dat de richtlijnen voor elektriciteit en gas er niet aan in de weg staan dat interconnectoren ook op distributieniveau kunnen bestaan (vgl.

¹⁴ Concept-Memorie van Toelichting, p. 9, 10, 17.

¹⁵ Concept-Memorie van Toelichting, p. 45-48.

artikel 2, onder 39 Elektriciteitsrichtlijn). In de concept-toelichting staat dat een interconnector een transmissiesysteem is en veel van de Nederlandse connectoren daarom onderdeel zijn van het transmissiesysteem van de transmissiesysteembeheerders.¹⁶ In de Verordening is inderdaad bepaald dat interconnectoren met name op transmissieniveau gerealiseerd worden. De Verordening biedt echter mogelijkheden om hiervan af te wijken. Ook wordt in de Richtlijn de mogelijkheid geboden om interconnectoren op distributieniveau aan te leggen. De concept-toelichting gaat slechts summier in op de taken van de interconnectorbeheerder en laat de mogelijkheden die de Verordening en de Richtlijn geven verder onbenut.¹⁷

30. In verschillende bepalingen in de Consultatieversie wordt geen rekening gehouden met de mogelijkheid om ook interconnectoren op midden- en laagspanningsniveau aan te leggen. Deze staan zowel in hoofdstuk 1 (de begripsbepalingen) als in hoofdstuk 3 van de Consultatieversie, waar het beheer van elektriciteits- en gassystemen, waaronder interconnectoren, wordt geregeld. Hoewel het begrip “interconnector” uit artikel 1.1 van de Consultatieversie het bestaan van interconnectoren op laagspanningsniveau niet uitsluit, wordt dit in verschillende andere begripsomschrijvingen en bepalingen uit hoofdstuk 3 wel gedaan.
31. Hierna zal Parkstad toelichten welke bepalingen aangepast zouden moeten worden, dan wel waarvan met toepassing van een experimenteerregeling afgeweken zou moeten kunnen worden, om de aanleg van grensoverschrijdende verbindingen op distributieniveau mogelijk te maken. Daarbij wordt elke keer eerst – het relevante deel van – de bepaling cursief geciteerd, waarna Parkstad een onderbouwd voorstel doet voor wijziging van de bepaling, dan wel op welke wijze hiervan afgeweken zou kunnen worden.

Artikel 1.1 (begripsbepalingen)

Distributiesysteem voor elektriciteit: leidingen en daarmee verbonden hulpmiddelen ten behoeve van transport van elektriciteit op een spanningsniveau lager dan 110 kilovolt en systeemkoppelingen.

Voorstel & toelichting

Door deze definitiebepaling, gelezen in samenhang met de definitiebepalingen van “interconnector voor elektriciteit met een lidstaat”, “interconnectorbeheerder voor elektriciteit” en “transmissiesysteem voor elektriciteit”, wordt de mogelijkheid om een interconnector op een spanningsniveau lager dan 110 kilovolt aan te leggen uitgesloten. Parkstad stelt voor om aan deze definitieomschrijving van “distributiesysteem voor elektriciteit” toe te voegen dat ook interconnectoren op een spanningsniveau lager dan 110 kilovolt daaronder vallen. Indien deze bepaling niet gewijzigd wordt, verzoekt Parkstad om experimenteerruimte om van de bepaling te kunnen afwijken.

Artikel 1.1 (begripsbepalingen)

Interconnector voor elektriciteit met een lidstaat: transmissieleiding en daarmee verbonden hulpmiddelen, die de grens tussen Nederland en een lidstaat of een land dat onderdeel uitmaakt van de Europese economische ruimte, overschrijdt of overspant, en het Nederlandse transmissiesysteem voor elektriciteit met

¹⁶ Concept-Memorie van Toelichting, p. 105.

¹⁷ Concept-Memorie van Toelichting, p. 105-106.

het transportsysteem voor elektriciteit van die lidstaat of dat land koppelt.

Voorstel & toelichting

Om interconnectoren ook op distributieniveau mogelijk te maken, stelt Parkstad voor om deze definitiebepaling aan te passen door toe te voegen dat een interconnector ook een distributieleiding kan zijn die het Nederlandse distributiesysteem voor elektriciteit koppelt met het distributiesysteem voor elektriciteit van een andere lidstaat. Indien deze bepaling niet gewijzigd wordt, verzoekt Parkstad om experimenteerruimte om van de bepaling te kunnen afwijken.

Artikel 1.1 (begripsbepalingen)

Interconnector voor elektriciteit met een derde land: transmissieleiding en daarmee verbonden hulpmiddelen, die de grens tussen Nederland en een land, niet zijnde een lidstaat of een land dat onderdeel uitmaakt van de Europese economische ruimte, overschrijdt of overspant en het Nederlandse transmissiesysteem voor elektriciteit met het transportsysteem voor elektriciteit van dat land koppelt.

Voorstel & toelichting

Net als bij de voorgaande definitiebepaling, stelt Parkstad hier voor om bij deze definitiebepaling toe te voegen dat een interconnector ook een distributieleiding kan zijn die het Nederlandse distributiesysteem voor elektriciteit koppelt met het distributiesysteem voor elektriciteit van een derde land. Indien deze bepaling niet gewijzigd wordt, verzoekt Parkstad om experimenteerruimte om van de bepaling te kunnen afwijken.

Artikel 1.1 (begripsbepalingen)

Interconnectorbeheerder voor elektriciteit: rechtspersoon die op grond van artikel 3.2.8, eerste lid, onderdeel b, is aangewezen.

Voorstel & toelichting

In deze definitiebepaling wordt verwezen naar art. 3.2.8 lid 1 onder b Consultatieversie. In die bepaling wordt omschreven welke leidingen als directe lijn aangemerkt kunnen worden.

Deze verwijzing lijkt foutief te zijn. Parkstad vermoedt dat het de bedoeling was om te verwijzen naar art. 3.2.2 lid 1 onder b Consultatieversie. Daarin is bepaald dat voor een interconnector voor elektriciteit die geen deel uitmaakt van een transmissiesysteem voor elektriciteit, een rechtspersoon die krachtens art. 3.2.4 is aangewezen, wordt aangewezen als beheerder. Artikel 3.2.4 biedt ruimte om ook een distributiebeheerder aan te wijzen als interconnectorbeheerder.

Parkstad verzoekt om de mogelijkheid om een distributiebeheerder aan te wijzen als interconnectorbeheerder te expliciteren, zoals ook hierna wordt toegelicht. Parkstad stelt voor de definitiebepaling dienovereenkomstig aan te passen, zodat ook daaruit volgt dat een distributiebeheerder kan worden aangewezen als beheerder van een interconnector. Indien deze bepaling niet gewijzigd wordt, verzoekt Parkstad om experimenteerruimte om van de bepaling te kunnen afwijken.

Artikel 3.2.2 (aanwijzing TSB/interconnectoren/DSB/GDS)

1. Onze Minister wijst op aanvraag van een onderneming [die] eigenaar is van een:
 - a. [...]
 - b. een interconnector voor elektriciteit die geen deel uitmaakt van een transmissiesysteem voor elektriciteit, een rechtspersoon die krachtens artikel 3.2.4 is gecertificeerd aan als beheerder van de desbetreffende interconnector voor elektriciteit;
 - c. [...]
 - d. [...]
 - e. distributiesysteem voor elektriciteit, een rechtspersoon die krachtens artikel 3.2.4 is gecertificeerd aan als beheerder van het desbetreffende distributiesysteem voor elektriciteit;
2. [...]
3. Als een transmissiesysteembeheerder of een interconnectorbeheerder deelneemt aan een gemeenschappelijke onderneming als bedoeld in artikel 3.3.5 [nalevingsprogramma gemeenschappelijke onderneming], kan, in afwijking van het eerste lid, de eigendom van het systeem bij de gemeenschappelijke onderneming liggen.

Voorstel & toelichting

Parkstad stelt voor om de hiervoor geciteerde bepalingen zo aan te passen dat daaruit expliciet volgt dat interconnectoren ook op distributieniveau aangelegd kunnen worden. Daarbij wijst Parkstad er nog op dat in de aanhef van het eerste lid het woord “die” tussen “onderneming” en “eigenaar” lijkt te zijn weggefallen. Daarnaast zouden naar mening van Parkstad in art. 3.2.2 lid 1 aanhef en onder b de woorden “of een distributiesysteem” moeten worden toegevoegd na de woorden “een transmissiesysteem”.

Parkstad stelt voor om in art. 3.2.2 lid 1 aanhef en onder e de woorden “en indien van toepassing interconnectoren die daar deel van uitmaken” toe te voegen na het woord “electriciteit”. In artikel 3.2.2, derde lid, zou tussen de woorden “een transmissiesysteembeheerder” en “of een interconnectorbeheerder” de strofe “, een distributiesysteembeheerder” toegevoegd kunnen worden. Indien deze bepaling niet gewijzigd wordt, verzoekt Parkstad om experimenteeruimte om van de bepaling te kunnen afwijken.

In dit verband merkt Parkstad op dat art. 3.2.3 van de Consultatieversie de mogelijkheid geeft om aan een aanwijzing als beheerder van een transmissiesysteem, distributiesysteem, interconnector of een van de andere systemen, voorschriften te verbinden. Deze bepaling staat er niet aan in de weg dat er interconnectoren op distributieniveau worden aangelegd en dat daar een distributiebeheerder voor wordt aangewezen.

Door in artikel 3.2.2 een aantal bepalingen aan te passen zodat ook een distributiebeheerder een interconnector kan beheren, zijn de bepalingen uit art. 3.6.7 en 3.6.8 van de Consultatieversie ook van toepassing op deze beheerders. Deze bepalingen behoeven daardoor geen wijziging.

Artikel 3.3.4 (kruisparticipatie)

1. In afwijking van artikel 3.3.3 [privatiseringsverbod] kunnen aandelen in een transmissiesysteembeheerder direct of indirect berusten bij een buitenlandse instelling die op grond van nationale wettelijke regels is belast met het beheer van een transmissiesysteem als bedoeld in artikel 2, onderdeel 4, van

- richtlijn 2019/943, of bij de middellijk of onmiddellijk aandeelhouder van die buitenlandse instelling, voor zover:*
- a. *ten minste 75 procent van de aandelen in de transmissiesysteembeheerder en de overwegende zeggenschap over de transmissiesysteembeheerder direct of indirect bij de staat blijft;*
 - b. *de samenwerking tussen de transmissiesysteembeheerder en een buitenlandse instelling wordt bevorderd;*
 - c. *[...]*
 - d. *de aandelen in de transmissiesysteembeheerder of de groep, bedoeld in artikel 24b van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek waar die transmissiesysteembeheerder deel van uitmaakt, komen te berusten bij een instelling die de beheerder is van een systeem dat een directe verbinding heeft met het transmissiesysteembeheerder in Nederland of dat door middel van een interconnector met een transmissiesysteembeheerder is verbonden.*
2. *Het voornemen de aandelen in de transmissiesysteembeheerder direct of indirect te laten berusten bij een buitenlandse instelling of bij de middellijk of onmiddellijk aandeelhouder van die buitenlandse instelling behoeft instemming van beide kamers der Staten-Generaal.*

Voorstel & toelichting

Parkstad stelt voor om de hiervoor geciteerde bepalingen zo aan te passen dat deze niet alleen zien op de transmissiesysteembeheerder, maar ook kunnen zien op de distributiesysteembeheerder. Bij het creëren van een interconnector op distributieniveau, zouden ook kruisparticipaties mogelijk gemaakt moeten worden voor deze beheerders. Indien deze bepaling niet gewijzigd wordt, verzoekt Parkstad om experimenteerruimte om van de bepaling te kunnen afwijken.

Artikel 3.7.1 (onthefing voor nieuwe interconnectoren)

1. *Onze Minister kan voor een nieuwe interconnector op verzoek voor een in de ontheffing bepaalde periode ontheffing verlenen van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 3.2.2, eerste lid, [aanwijzing] voor wat betreft het vereiste dat de interconnector in eigendom moet zijn van de onderneming die aanwijzing verzoekt, artikel 3.6.8, tweede en derde lid [transport] en titel 3.8[tarieven] indien wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:*
 - a. *de aanleg van de interconnector versterkt de mededinging bij de levering van gas en de leveringszekerheid;*
 - b. *het risico van de investering nodig voor de aanleg van de interconnector is zo groot dat de aanleg niet zal plaatsvinden als geen ontheffing wordt verleend;*
 - c. *de eigendom van de interconnector berust bij een ander dan de beheerder van het transmissiesysteem voor gas waarop de nieuwe interconnector zal worden aangesloten,*
 - d. *de gebruikers van de interconnector wordt een tarief in rekening gebracht, en*
 - e. *de ontheffing belemmert niet de mededinging op of de doelmatige werking van de interne gasmarkt of de doelmatige werking van het transmissiesysteem voor gas waarop de nieuwe interconnector wordt aangesloten.*
2. *Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op aanmerkelijke uitbreidingen van de capaciteit van bestaande interconnectoren en op wijzigingen van de interconnectoren die de ontwikkeling van nieuwe bronnen van gasvoorziening bevorderen.*

Voorstel & toelichting

Parkstad constateert dat deze bepaling alleen van toepassing is op interconnectoren voor gas. Onduidelijk is waarom een dergelijke ontheffing voor nieuwe interconnectoren niet verleend kan worden voor interconnectoren voor elektriciteit op distributieniveau. Dit volgt niet, althans onvoldoende, uit de concept-toelichting bij de Consultatieversie. Indien deze bepaling niet gewijzigd wordt, verzoekt Parkstad om experimenteerruimte om van de bepaling te kunnen afwijken ten behoeve van interconnectoren voor elektriciteit.

Artikel 3.9.1 (monopolie wettelijke taken en uitzonderingen)

Het is een ander dan de systeembeheerder verboden wettelijke taken van de systeembeheerder uit te voeren, met uitzondering van:

- a. *de werkzaamheden die een systeembeheerder aan die ander uitbesteedt;*
- b. *de aanleg, wijziging of verwijdering van een grote aansluiting met een aansluitwaarde groter dan 10 MVA op een systeem voor elektriciteit, niet zijnde een transmissiesysteem op zee;*
- c. *de aanleg, wijziging of verwijdering van een aansluiting van een onderneming als bedoeld artikel 1.2, eerste lid, en een aangeslotene als bedoeld in artikel 2.6.4, vierde lid, op een systeem voor elektriciteit;*
- d. *de aanleg van leidingen en daarmee verbonden hulpmiddelen, en*
- e. *de werkzaamheden die verband houden met de tijdelijke taken, bedoeld in artikel 3.4.34.*

Voorstel & toelichting

Uit de concept-toelichting blijkt niet, althans onvoldoende, op welke wijze energiegemeenschappen ruimte hebben om zelf leidingen aan te leggen. Mogelijk leidt het bepaalde in art. 3.9.1 tot een beperking van de mogelijkheden van energiegemeenschappen, bijvoorbeeld om een net, of interconnector aan te leggen. Dit zou kunnen worden ondervangen door hierover een aanvulling op te nemen in art. 3.9.1, waaruit volgt dat er voor energiegemeenschappen een uitzondering kan worden gemaakt op deze bepaling. Indien deze bepaling niet gewijzigd wordt, verzoekt Parkstad om experimenteerruimte om van de bepaling te kunnen afwijken.

Gesloten (distributiesystemen) en directe lijnen

32. Onder **§ (III)** is reeds toegelicht dat indien het niet mogelijk is om interconnectoren op distributieniveau aan te leggen, Parkstad mogelijkheden ziet in de figuur van het gesloten systeem en de directe lijn, zoals deze zijn gedefinieerd in art. 1.1 van de Consultatieversie. Deze definitiebepalingen sluiten het aanleggen van grensoverschrijdende gesloten systemen of directe lijnen niet uit. Ook de bepalingen in art. 3.2.6 jo. art. 3.2.2 lid 2 Consultatieversie, die zien op het gesloten systeem, en de bepalingen in art. 3.2.8 Consultatieversie betreffende de directe lijn sluiten de aanleg van grensoverschrijdende verbindingen niet uit.
33. Parkstad denkt echter dat een explicitering van deze bepalingen of een duidelijke toelichting daarop, waaruit expliciet blijkt dat deze constructies ook grensoverschrijdend kunnen zijn, mogelijkheden biedt aan projecten voor duurzame elektriciteit in de grensregio's.

(IV) Waterstof

34. In de memorie van toelichting bij de Consultatieversie wordt op pag. 12 overwogen dat het kabinet concludeert dat CO₂-vrije waterstof, samen met biogas en groen gas, een onlosmakelijk onderdeel vormt van een CO₂-vrij energiesysteem. Het kabinet voorziet hierbij dat de ontwikkeling van een transportinfrastructuur voor waterstof en het instandhouden van dat netwerk op termijn een gereguleerde taak zal worden van een of meerdere publieke systeembeheerders. Het zou echter nog te vroeg zijn om dat in dit wetsvoorstel mee te nemen. Parkstad betreurt dit standpunt en wijst in dat kader op het recente advies van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli), getiteld 'Waterstof, de ontbrekende schakel' (januari 2021). In dit advies wordt een wettelijk kader voor de productie, het transport, de opslag en het gebruik van waterstof als een van de essentiële randvoorwaarden genoemd om een waterstofmarkt tot ontwikkeling te laten komen. Het lijkt daarom een gemiste kans als in het onderhavige wetsvoorstel niet al een begin wordt gemaakt met dat noodzakelijke wettelijk kader. Parkstad pleit ervoor om de markt hierover zo spoedig mogelijk duidelijkheid te geven.
35. Bovendien is in het Klimaatakkoord afgesproken dat de TSB en DSB op het gebied van transport en distributie van waterstof ervaring moeten gaan opdoen en dat gezocht zal worden naar wettelijke en regulatorische ruimte voor experimenten. Ook daarover is in de Consultatieversie helaas nog niets opgenomen (zie ook de memorie van toelichting, pag. 29). Parkstad pleit ervoor om in het wetsvoorstel in elk geval alsnog een ruime experimenteerbepaling over dit onderwerp op te nemen en daarvan ook grensoverschrijdend transport van waterstof onderdeel uit te laten maken.

(V) Conclusie

36. In het voorgaande heeft Parkstad toegelicht dat grensoverschrijdende projecten een bijdrage kunnen leveren aan de verduurzamingsopgaven die Nederlandse gemeenten hebben. Zeker als er weinig ruimte is voor productiecapaciteit aan de Nederlandse zijde van de grens, biedt een nauwe samenwerking binnen de grensregio mogelijkheden om zowel te voldoen aan de energiebehoefte als het gebruik van duurzame elektriciteit te stimuleren. De Europese verordeningen en richtlijnen op het gebied van elektriciteit geven ruimte om de aanleg van grensoverschrijdende verbindingen op midden- en laagspanningsniveau (distributieniveau) mogelijk te maken.
37. In de consultatieversie komen deze mogelijkheden echter onvoldoende terug. Door de redactie van verschillende definitiebepalingen en andere artikelen, wordt de mogelijkheid om interconnectoren op distributieniveau aan te leggen op dit moment uitgesloten. In deze reactie heeft Parkstad aangegeven welke bepalingen gewijzigd zouden moeten worden, dan wel waarvoor experimenteerruimte zou moeten gelden. Dat geldt ook voor waterstof. Hiermee wordt ruime gegevens aan grensoverschrijdende verduurzamingsprojecten, zoals het project van Parkstad.

Uiteraard zijn wij graag bereid om het bovenstaande nader toe te lichten. Wij verzoeken u om onze suggesties alsnog in het wetsvoorstel te verwerken en wij worden graag op de hoogte gehouden van het vervolgproces.

Hoogachtend,

DATUM 10 februari 2020
PAGINA 14 van 14

Namens Parkstad, P.V. Delheij

